

MONUMENTEN WACHT

Nieuwsbrief

Gelderland

Steiger op om liefde voor restauratievak te kweken

Meer dan 700 schoolkinderen uit de Achterhoekse gemeenten Winterswijk, Oost-Gelre en Aalten hebben dit jaar een leerzaam en leuk bezoek gebracht aan de restauratie van de toren van de Jacobskerk in Winterswijk. Ook gingen ze zelf aan de slag met het bewerken van natuursteen.

De drie gemeenten hopen jongeren daarmee te interesseren voor het restauratievak. „We vonden het leuk om kinderen mee te nemen in wat er allemaal gebeurde aan de toren”, zegt beleidsmedewerker erfgoed Joyce Ras van de gemeente Winterswijk.

Zelf aan de slag

„Leerlingen van de groepen 7 en 8 en brugklassen kregen op school een les over de geschiedenis van de toren. Daarna gingen ze de steiger op om het werk te bekijken”, zegt Ras. De ochtenden werden afgesloten in de werkplaats van Slotboom Steenhouwers, waar kinderen zelf aan de slag mochten met steen. „Aan het einde van de dag werd door de kinderen een meesterwerk gekozen.” Alle werken zijn in de kerk tentoongesteld. De toren van de kerk in het centrum van Winterswijk was dringend toe aan onderhoud. Ras: „Hij stond op de planning voor rond 2020, maar uit inspecties van de Monumentenwacht en Slotboom bleek dat er al stenen los zaten, dus we zijn snel begonnen. Het voegwerk was op veel plaatsen aangetast of bijna verdwenen.” De opknapbeurt van de toren begon in april en duurde tot oktober. De klus kostte circa 700.000 euro.

Ras: „We vonden het belangrijk om wat meer te doen. Omdat er een groot tekort aan vakmensen is, leek het ons goed om een educatief project te starten. Hopelijk zijn er kinderen die naar aanleiding van het bezoek en de les straks voor het vak kiezen.”

Niet alleen kinderen maakten nader kennis met de torenrestauratie. „Er hangt ook een groot scherm aan de kerk waarop filmpjes te zien zijn met wat er gebeurt”, zegt Ras. „Anders zien mensen alleen maar een steiger, terwijl er zo veel achter het steigerdoek gebeurt. Mensen beschouwen het toch als ‘hun’ toren.” Verder was er een expositie en kon iedereen met Open Monumentendag de steiger op. Daar maakten ook nog eens zo’n 500 mensen gebruik van.

Het lesmateriaal is inmiddels in handen van het Gelders Restauratie Centrum (GRC). „Het is zonde als het in de la verdwijnt”, zegt Ras. „In andere gemeenten kun je het ook prima gebruiken.” GRC heeft nu voor leerlingen een presentatie beschikbaar; met lesmateriaal, videopresentaties en een werkbank. Dat staat in een busje dat bij ieder gewenst project kan worden ingezet.

Meer informatie over de restauratie van de toren in Winterswijk op www.meesterlijkvak.nl

Onderzoek:

Gemeenten kunnen toezicht monumenten vaak niet aan

Steeds meer gemeenten zouden wel een steuntje in de rug kunnen gebruiken bij toezicht op en begeleiding van restauratie en onderhoud van monumenten. Twee derde van de verantwoordelijke ambtenaren heeft te weinig tijd, ook is er te weinig kennis. Dat blijkt uit onderzoek van de stichting Monumentenwacht Gelderland.

Uit het onderzoek ‘Samen Beter!’, dat Monumentenwacht Gelderland uitvoerde, blijkt dat er in 51 gemeenten jaarlijks bij 730 monumenten actie vereist is. Dit geven ambtenaren van de onderzochte gemeenten zelf aan.

Verder wordt duidelijk dat twee derde van de ambtenaren te weinig tijd heeft voor de taken, een kwart nauwelijks voldoende tijd heeft en iets meer dan tien procent genoeg tijd heeft. Met name kerken, scholen, duurzaamheid en herbestemming zijn onderwerpen die meer aandacht dan voorheen vragen.

Clinics

De geïnterviewde ambtenaren geven aan dat regionale samenwerking een oplossing zou kunnen bieden. Zo’n 85 procent ziet wel wat in de Regioservice die Monumentenwacht Gelderland aan het ontwikkelen is. Er zou wel nader onderzoek nodig zijn om te bekijken onder welke voorwaarden dat zou moeten gebeuren. Stichting Monumentenwacht Gelderland biedt al wel collectieve (inspectie)abbonementen aan.

Directeur Monumentenwacht: goede controle is belangrijk

„Normaal gesproken moeten gemeenten toezicht houden op de juiste besteding van de subsidie voor monumentenpanden en de uitvoering”, zegt directeur Ernst van der Grijp van Monumentenwacht Gelderland. „Maar uit onderzoek dat wij hebben laten uitvoeren blijkt dat dit lang niet altijd voldoende gebeurt. Bouw- en woningtoezicht heeft vaak ook te weinig kennis van monumenten en soms een gebrek aan tijd.”

De stichting doet daarom een pilot in drie gemeenten, te beginnen in Winterswijk. „Wij lopen dan mee met twintig verbouwingen om te kijken of er gebeurt wat wordt aangekondigd en of het voldoende kwaliteit heeft. We beginnen met een meeting met eigenaar en aannemer, controleren tussentijds en bij de oplevering. Dat moet de kwaliteit van de monumenten verhogen en ook het bewustzijn bij aannemers om meer kwaliteit te leveren. Verder nemen we ook de ambtenaar bouw- en woningtoezicht mee in de controles, zodat hij of zij die in de toekomst zonder ons zou kunnen gaan doen.”

Kwaliteit

Op dit moment is er volgens hem te weinig begeleiding, zodat niet na te gaan is of het werk voldoende kwaliteit heeft of dat het subsidiegeld goed wordt besteed. „Ik zeg niet dat het ook gebeurt, maar feit is wel dat het makkelijk kan door het ontbreken van een goede controle.”

Monumentenwacht Gelderland heeft al ervaring met de technische begeleiding in het werken voor de provincie Gelderland.

Monumentenwacht inspecteren dan samen met gemeente-ambtenaren; ook geeft de stichting clinics aan eigenaren van monumentale panden. ‘Wij kunnen met onze inzet, kennis, kunde, provinciale dekking en ervaring het hiaat helpen oplossen’, staat te lezen in het rapport Samen Beter. Het rapport is [hier](#) te downloaden.

Hulp bij aanvragen subsidie

Monumentenwacht Gelderland verzorgt op verzoek van abonnees subsidieaanvragen voor de rijksregeling SIM (Subsidieregeling Instandhouding Monumenten). Deze regeling is bedoeld voor de instandhouding van kerken, kastelen, molens en boerderijen. Voor de periode 2020 tot 2025 heeft de Monumentenwacht 45 aanvragen opgesteld. Daarvan zijn er 44 zijn gehonoreerd.

Proef met toezicht op werk aan monumenten

De gemeente Winterswijk schakelt Monumentenwacht Gelderland in om te ondersteunen bij toezicht op en begeleiding van onderhoud en verbouwingen van monumentale panden. Op die manier moet de kwaliteit van de monumenten omhoog. De proef duurt een jaar, daarna volgt een evaluatie.

Beleidsmedewerker erfgoed Joyce Ras van de gemeente Winterswijk: „De Monumentenwacht is dagelijks bezig met monumenten, bij de toezichthouders van de gemeente zit minder ervaring en kennis. Door mee te lopen met de Monumentenwacht kunnen we dat verbeteren.”

Om tafel

Normaal gesproken komen eigenaren van monumenten met de gemeente in aanraking als ze een subsidie willen hebben of een vergunning aanvragen. „Bij de werkzaamheden waarvoor een vergunning nodig is, willen we bij de start van het project even met z’n allen om tafel zitten. Met de eigenaar, de aannemer, de ambtenaar van toezicht en Monumentenwacht. Zo willen we de kennis bij iedereen vergroten.”

Ras: „Bij verbouwingen van monumenten is specifieke restauratiekennis nodig. Door vanaf het begin samen zaken te bespreken, moet uiteindelijk de kwaliteit van het monument omhoog.”

Winterswijk doet er veel aan om dat te bereiken. „Zo hebben we samen met Aalten en Oost-Gelre clinics van Monumentenwacht Gelderland aan eigenaren aangeboden. Ook betalen wij voor huiseigenaren het lidmaatschap van Monumentenwacht Gelderland. We vinden het belangrijk om de kennis bij de eigenaren te bevorderen.”

Nieuwsbrief nummer 6

Dit is de zesde nieuwsbrief van Monumentenwacht Gelderland en de vierde van 2019. U krijgt deze digitale nieuwsbrief omdat uw emailadres is opgenomen in de contactlijst van Monumentenwacht Gelderland. [Klik hier](#) als u de nieuwsbrief niet meer wenst te ontvangen.